

Gemeenten zoeken naar nieuwe rol, burgers soms ook

Magazine inventariseert lokale vernieuwing

MAAIKE VAN HOUTEN

Het is experimenteren, aan alle kanten. Gemeenten moeten iets met burgers, maar weten niet precies hoe en wat. En burgers die zouden onderzoeken wat politici met die beloofde 'burgerparticipatie' doen, geven hun opdracht soms terug. Ook zij hebben houvast nodig.

Toch ligt er vandaag een magazine over 'het lokale bestuur in de netwerkdemocratie'. Honderd geïnteresseerde burgers - adviseurs, ambtenaren, journalisten, vrijwilligers - staken de thermometer in hun lokaal bestuur. Vijftig haakten af, zegt programmamanager Yvette Jeuken van 'De netwerkdemocratie', het platform voor democratische vernieuwingen. Ze vonden de opdracht te vaag, misten begeleiding of waren liever op pad gegaan met standaard-vragenlijsten. De andere kleine vijftig deden verslag van wat er overblijft van de plannen van politici om samen op te trekken met burgers, om los te laten, buiten de kaders te denken, het maatschappelijk initiatief ruim baan te geven. Vandaag is de slotbijeenkomst in Utrecht, met Kim Putters, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

Zoveel is duidelijk: gemeenten nemen de trend serieus dat moderne, mondige burgers zelf een buurthuis beheren, een windmolen kopen, een zorgcoöperatie opzetten, de buurt in de gaten houden. Ze zijn zich bewust van de grenzen van de formele inspraakprocedures, en zoeken naar nieuwe middelen om in contact te komen met hun inwoners. Drimmelen zet burger-enquêtes uit waarin de gemeente polst wat er leeft, Utrecht voert stadsgesprekken, in Teylingen is

een lokaal fonds voor maatschappelijke initiatieven, de gemeenteraad van Emmen heeft in de wijken partners die zelf het budget voor leefbaarheid beheren, de G1000-burgertop van de Belg David van Reybrouck waait over naar steeds meer plekken in Nederland. "Er is een onderstroom van vernieuwingsdrang, dwars door partijen heen", noteert een waarnemer in een kleine gemeente. "Er wordt anders gewerkt, en worden andere keuzes gemaakt."

"Er gebeurt al heel veel", zegt programmamanager Yvette Jeuken. "Maar er zijn ook gemeenten die in de kramp schieten, omdat ze moeten veranderen. Dat blokkeert het creatieve proces. Ze zouden meer naar buiten kunnen kijken, en kunnen leren van goeie, inspirerende voorbeelden."

En er doemen nieuwe vragen op, schrijft Kim Putters in het magazine. De overheid doet een groter beroep op burgers, maar dat heeft volgens de SCP-directeur alleen betekenis als zij daarbij meer zeggenschap krijgen. Dan moet er echter ook worden nagedacht over de nieuwe rol van het raadslid: moet die het voortouw nemen of volgen? Putters: "De grootste teleurstelling voor burgers is hen te zeggen dat ze mogen meepraten en dat er vervolgens niets met hun inbreng wordt gedaan."

Maar het mes snijdt wel aan twee kanten, waarschuwt Jeuken. Burgers geven politici soms wel erg weinig tijd de omslag te maken en haken dan te snel af. Jeuken: "Dat is eigenlijk dezelfde reactie als die van gemeenten, en dat is jammer."